

Úvod: Vývoj obyvatelstva v roce 2015

Počet obyvatel České republiky se v průběhu roku 2015 zvýšil o 15,6 tisíce. Zdrojem přírůstku bylo kladné saldo zahraničního stěhování (16,0 tisíce). Přirozenou měnou obyvatel ČR ubylo, neboť počet zemřelých převýšil počet živě narozených o 0,4 tisíce. V roce 2015 bylo zaznamenáno meziročně výrazně více zemřelých, což se odrazilo i v úrovni úmrtnosti – naděje dožití při narození mužů v roce 2015 stagnovala, u žen se mírně snížila. Počet živě narozených i uzavřených sňatků se druhým rokem v řadě zvýšil. Pokračoval pokles počtu rozvodů a potratů i proces stárnutí obyvatelstva.

Počet obyvatel České republiky se v roce 2015 zvýšil z počátečních 10 538 275 na koncových 10 553 843, tj. celkem o 15,6 tisíce osob. Bilance přirozené měny byla záporná, počet živě narozených dětí byl o 409 nižší než počet zemřelých. Růst populace tak zajistilo výhradně zahraniční stěhování s kladným saldem 15 977 osob. Do České republiky se v roce 2015 ze zahraničí přistěhovalo 34,9 tisíce osob, vystěhovalo se jich 18,9 tisíce.

Tab. A Pohyb obyvatelstva, 2005–2015

Ukazatel	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	Absolutní počty						
Živě narození	102 211	117 153	108 673	108 576	106 751	109 860	110 764
Zemřelí	107 938	106 844	106 848	108 189	109 160	105 665	111 173
z toho do 1 roku věku	347	313	298	285	265	263	272
Sňatky	51 829	46 746	45 137	45 206	43 499	45 575	48 191
Rozvody	31 288	30 783	28 113	26 402	27 895	26 764	26 083
Potraty	40 023	39 273	38 864	37 733	37 687	36 956	35 761
z toho UPT	26 453	23 998	24 055	23 032	22 714	21 893	20 403
Přistěhovalí	60 294	30 515	22 590	30 298	29 579	41 625	34 922
Vystěhovalí	24 065	14 867	5 701	20 005	30 876	19 964	18 945
Přirozený přírůstek	-5 727	10 309	1 825	387	-2 409	4 195	-409
Přírůstek stěhováním	36 229	15 648	16 889	10 293	-1 297	21 661	15 977
Celkový přírůstek	30 502	25 957	18 714	10 680	-3 706	25 856	15 568
Střední stav obyvatel (v tis.)	10 234,1	10 517,2	10 496,7	10 509,3	10 510,7	10 524,8	10 542,9
	Na 1 000 obyvatel						
Živě narození	10,0	11,1	10,4	10,3	10,2	10,4	10,5
Zemřelí	10,5	10,2	10,2	10,3	10,4	10,0	10,5
Sňatky	5,1	4,4	4,3	4,3	4,1	4,3	4,6
Rozvody	3,1	2,9	2,7	2,5	2,7	2,5	2,5
Potraty	3,9	3,7	3,7	3,6	3,6	3,5	3,4
z toho UPT	2,6	2,3	2,3	2,2	2,2	2,1	1,9
Přistěhovalí	5,9	2,9	2,2	2,9	2,8	4,0	3,3
Vystěhovalí	2,4	1,4	0,5	1,9	2,9	1,9	1,8
Přirozený přírůstek	-0,6	1,0	0,2	0,0	-0,2	0,4	0,0
Přírůstek stěhováním	3,5	1,5	1,6	1,0	-0,1	2,1	1,5
Celkový přírůstek	3,0	2,5	1,8	1,0	-0,4	2,5	1,5

V roce 2015 pokračoval v ČR proces stárnutí populace. Průměrný věk obyvatel se meziročně zvýšil o 0,2 roku na 41,9 let. Nejvyšší přírůstky obyvatel se koncentrovaly ve věkové skupině 65 a víceletých seniorů. Během roku 2015 se jejich počet zvýšil celkem o 52,0 tisíce na 1,93 milionu, na konci roku 2015 tvořili 18,3 % obyvatelstva ČR (17,8 % v roce 2014). Vzrostl také počet dětí do 15 let, a to o 22,7 tisíce na 1,62 milionu. Zároveň se mírně navýšil i podíl dětské složky v obyvatelstvu (z 15,2 na 15,4 %). Na 100 dětí tak připadlo 119 seniorů ve věku 65+ let (tzv. index stáří). Obyvatel produktivního věku 15-64 let v roce 2015 ubylo, jejich počet se snížil o 59,1 tisíce těsně pod hranici 7,0 milionu. Tvořili tak již méně než dvě třetiny obyvatelstva ČR (66,3 %).

Rok 2015 přinesl v řadě druhý meziroční růst počtu uzavřených manželství. Sňatků obyvatel ČR bylo zaznamenáno 48 191, o 2,6 tisíce více než v roce 2014. Nejvíce svatebních obřadů se konalo v srpnu (8,8 tisíce) a v červnu (8,4 tisíce). Celkem 32 689 (67,8 %) připadlo na sňatky dvou dosud svobodných snoubenců. Vyšší počet uzavřených manželství se odrazil také v úrovni sňatečnosti. Při zachování intenzity sňatečnosti svobodných na úrovni roku 2015 by do manželství před 50. rokem věku vstoupilo 55,1 % mužů a 62,4 % žen, nejvíce za posledních sedm let. Průměrný věk při prvním sňatku se meziročně zvýšil pouze u mužů, avšak jen velmi mírně (o 0,05 roku na 32,4 roku), u žen stagnoval na hodnotě 29,8 let. S meziročně vyšší intenzitou vstupovali do manželství také rozvedení (37,2 % mužů a 36,3 % žen).

Podle dat přebíraných z Ministerstva spravedlnosti ČR bylo v roce 2015 ukončeno rozvodem 26 083 manželství, o 0,7 tisíce méně než v roce 2014. Návrh na rozvod podaly nejčastěji ženy (ze 44 %), více jak třicet procent bylo společných návrhů (31 %). Větší počet rozvodů se týkal rodin s nezletilými dětmi (57,5 %) než manželských párů bez nezletilých dětí. Při zachování úrovně rozvodovosti roku 2015 by rozvodem skončilo 46,5 % manželství, průměrně po 13,0 letech trvání.

Tab. B Základní intenzitní ukazatele demografického vývoje, 2005–2015

Ukazatel	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tabulková prvosňatečnost - muži (%)	62,8	54,9	53,5	53,2	51,4	53,1	55,1
- ženy (%)	69,1	61,6	61,0	60,6	59,0	60,8	62,4
Průměrný věk při 1. sňatku - muži	30,8	32,2	32,2	32,3	32,3	32,3	32,4
- ženy	28,1	29,4	29,6	29,6	29,8	29,8	29,8
Úhrnná rozvodovost (%)	47,3	50,0	46,2	44,5	47,8	46,7	46,5
Průměrná délka manželství při rozvodu (roky)	12,2	12,7	12,9	12,8	13,0	13,1	13,0
Úhrnná plodnost	1,28	1,49	1,43	1,45	1,46	1,53	1,57
Průměrný věk matek při narození dítěte	28,6	29,6	29,7	29,8	29,9	29,9	30,0
Průměrný věk matek při narození 1. dítěte	26,6	27,6	27,8	27,9	28,1	28,1	28,2
Čistá míra reprodukce	0,62	0,72	0,69	0,70	0,71	0,74	0,76
Úhrnná potratovost	0,53	0,51	0,52	0,51	0,52	0,51	0,51
Úhrnná samovolná potratovost	0,16	0,18	0,18	0,18	0,18	0,19	0,20
Úhrnná indukovaná potratovost	0,35	0,32	0,32	0,31	0,32	0,31	0,29
Naděje dožití při narození - muži	72,9	74,4	74,7	75,0	75,2	75,8	75,8
- ženy	79,1	80,6	80,7	80,9	81,1	81,7	81,4
Míra kojenecké úmrtnosti (‰)	3,4	2,7	2,7	2,6	2,5	2,4	2,5

I počet živě narozených dětí se meziročně zvýšil podruhé v řadě, když se v roce 2015 živě narodilo o 0,9 tisíce více dětí než v roce 2014, celkem 110 764. Vyšší počet dětí než v roce 2014 však porodily pouze ženy rodinného stavu svobodná. Mimo manželství se v roce 2015 se živě narodilo celkem 52 976 dětí a jejich podíl se zvýšil na 47,8 %. Úhrnná plodnost dále vzrostla z 1,53 v roce 2014, kdy poprvé po 20 letech opustila pásmo tzv. nízké plodnosti, na 1,57 dítěte v roce 2015. Průměrný věk žen při porodu se zvýšil o necelou jednu desetinu roku na 30,0 let, v případě narození prvního dítěte na 28,2 let.

Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR evidoval v roce 2015 celkem 35 761 potratů, o 1,2 tisíce méně než o rok dříve. Meziročně nižší (o 1,5 tisíce) byl však pouze počet indukovaných potratů (20 393), samovolných potratů přibylo (o 218 na 14 075), stejně jako ukončení mimoděložního těhotenství (o 68 na 1 274). Zastoupení samovolných potratů na celkovém počtu potratů dosáhlo již 39,4 %. Při zachování úrovně potratovosti z roku 2015 by na sto žen připadlo v průběhu jejich reprodukčního období 51 potratů, z toho 29 indukovaných a 20 samovolných. Průměrný věk při potratu zůstal 30,3 let, stejně jako v roce 2014.

V průběhu roku 2015 zemřelo celkem 111 173 obyvatel České republiky, o 5,5 tisíce více než v roce 2014. Významně vyšší počet úmrtí byl zaznamenán zejména v prvních měsících roku. Naděje dožití při narození, která se v roce 2014 meziročně výrazně (o 0,6 roku) zvýšila u mužů i žen, v roce 2015 dále nerostla. U mužů stagnovala na úrovni 75,8 let, u žen poklesla z 81,7 na 81,4 let. Do jednoho roku věku v roce 2015 zemřelo 272 dětí, z desetitísíce živě narozených se tak prvních narozenin nedožilo 25 dětí.

